

МАРКЕТИНГОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ М'ЯСА ПТИЦІ

**КОПИТЕЦЬ Н.Г., К.Е.Н., С.Н.С., НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ
ЦЕНТР «ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ»**

Здійснено маркетингове дослідження сучасного стану ринку м'яса птиці та с прогнозовано його подальший розвиток.

The marketing research of modern market condition and prognosis of market development of the meat of bird are carried

Постановка проблеми. В розвитку агропромислового комплексу і забезпеченні повноцінного харчування населення птахопродуктовому підкомплексу належить одне з провідних місць. При цьому в умовах економічної кризи та занепаду ряду тваринницьких галузей, птахівництво України нарощує обсяги виробництва продукції. Крім того, частина населення України надає перевагу саме споживанню м'яса птиці. Наразі постає об'єктивна необхідність дослідження стану та тенденцій розвитку ринку м'яса птиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні і практичні аспекти формування та функціонування аграрного ринку та ринку птиці відображені в працях П. Т. Саблука, Д.Я. Карича, Ю.С. Коваленка [1], Г.А. Калісва [2] О. М. Шпичака [3], Ф.О. Ярошенко[4], та інших. Однак у даних наукових роботах проблема функціонування ринку м'яса птиці розглядається однобічно і не враховує 4 основні компоненти комплексу маркетингу (продукт, ціну, місце збуту та комунікації), а тому потребує окремого комплексного маркетингового дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою статті є маркетингове дослідження ринку м'яса птиці та розробка короткострокового прогнозу його розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. В Україні впродовж 2009-2010 років відмічаємо чітку тенденцію збільшення поголів'я птиці (в межах 2,7-4,7 %). Чисельність поголів'я та виробництво м'яса птиці в Україні щорічно збільшується. Не дивлячись на кризу, зростання поголів'я продовжиться і надалі.

Причиною збільшення чисельності поголів'я є більша рентабельність виробництва м'яса птиці порівняно з яловичиною та свининою. Так на кінець 2009 р. в усіх категоріях господарств поголів'я птиці збільшилось на 8,1 % проти рівня 2008 р. і становило 191,5 млн. голів.

У 2009 р. співвідношення між поголів'ям птиці, що утримується в сільськогосподарських підприємствах і господарствах населення, становить 52,4 : 47,6 (у 2008 р. це співвідношення складало відповідно 49,7 : 50,3). За 9 місяців 2010 р. поголів'я птиці в усіх категоріях господарств перевищило рівень показника 2009 р. на 10683,2 тис. голів і склало 226118,3 тис. гол., у тому числі в сільськогосподарських підприємствах – 8862,3 тис. гол. і господарствах населення – 1820,9 тис. гол. У цей період 53,6 % поголів'я птиці зосереджено в господарствах населення, що на 1,8 % менше аналогічного показника 2009 р.

Найбільше поголів'я птиці за 9 місяців 2010 р. збільшилось у таких областях: Хмельницькій (на 31,0), Черкаській (на 23,5 %), Миколаївській (на 16,5 %), Волинській (на 9,5 %), Чернівецькій та Житомирській (на 8,3 %). В окремих областях відбулося суттєве скорочення поголів'я: Чернігівській – 8,1%, Полтавській – 6,8 %, а найбільше у Київській – на 11,1 %.

За попередніми даними, на кінець 2010 р. поголів'я птиці в усіх категоріях зросте на 4,7 % і становитиме 200,5 млн. голів. У I півріччі 2011 р. поголів'я птиці всіх видів прогнозується на рівні 240,5 млн. голів. Ріст поголів'я птиці всіх видів у прогнозованому періоді буде обумовлений збільшенням поголів'я молодянку.

У 2009 р. порівняно з 2008 р. у сільськогосподарських підприємствах виробництво м'яса птиці (в живій масі) збільшилося на 15,3 % і склало 934,6 тис. тонн. За 9 міс. 2010 р. середньодобові прирости птиці не зазнали суттєвих змін і становлять 29 г/добу.

Вирощування і реалізація птиці у сільськогосподарських підприємствах переважної більшості областей і надалі залишаються збитковими. В цілому по Україні у 2009 р. отримали збиток від реалізації 1 т птиці на м'ясо 2451,1 грн. Рівень збитковості досягнув максимального значення у 2009 р. у Кіровоградській області і становив - 73,9 %. В цілому по Україні рівень збитковості становив у 2009 р. -22,5 %.

У структурі вирощування худоби та птиці за видами у

сільськогосподарських підприємствах намітилась чітка тенденція збільшення питомої ваги птиці. Так, за 9 міс. 2010 р. у структурі вирощування худоби та птиці за видами на птицю припадає 64,2 %.

У 2009 р. виробництво птиці на м'ясо було рентабельним лише у двох областях і рівень рентабельності склав 10,9 % – у Луганській і 60,1% – у Черкаській областях.

Нинішня ситуація на ринку м'яса в цілому, та м'яса птиці зокрема, нагадує замкнене коло: дешевше імпортне м'ясо демпінгує на внутрішньому ринку, змушуючи вітчизняні підприємства працювати нижче рівня рентабельності. Українські товаровиробники недоотримують кошти, які б можна було витратити на модернізацію виробництва. Отже, йде мова про збитковість, а не рентабельність виробництва, через що вітчизняні компанії не можуть конкурувати з європейськими.

У 2010 р. у сільськогосподарських підприємствах (крім малих) загальний обсяг вирощування птиці перевищив рівень січня–вересня 2009р. на 8,9% і склав 772,1 тис. тонн. При цьому реалізація на забій птиці (у живій масі) збільшилася на 9,6 % проти січня-вересня 2009 р. і становила 736,9 тис. тонн (табл. 1).

Таблиця 1

Вирощування та реалізація птиці у сільськогосподарських підприємствах 9 місяців (у живій масі)

	Худоба та птиця - усього			В т.ч. птиця		
	2009	2010	2010 у % до 2009	2009	2010	2010 у % до 2009
Вирощування, тис. т	1103,5	1203,6	109,1	708,9	772,1	108,9
Реалізація тис. т	1013,8	1121,4	110,6	672,5	736,9	109,6

Збільшення обсягів виробництва м'яса птиці зумовлене, насамперед, зростанням попиту з боку населення та підприємств харчової промисловості. М'ясо птиці і надалі залишається найбільш доступним за ціною для більшості споживачів м'ясної продукції. Крім того, внаслідок суттєвого скорочення пропозиції м'яса великої рогатої худоби та свиней, а відповідно і росту цін на них, м'ясо птиці стало заміником для більшості споживачів м'яса. Разом із цим, чимало споживачів змінило свої смаки і вподобання відносно того чи іншого виду м'яса на користь дієтичного м'яса птиці.

За попередніми даними очікуємо, на кінець 2010 р. в усіх категоріях господарств вирощування птиці в живій вазі збільшиться проти 2009 р. на 6,1 %. Сільськогосподарські підприємства у 2010 р. забезпечать 81,1 % обсягів вирощеної птиці, а господарства населення – 18,9 %. Прогнозуємо, що у I півріччі 2011 р. вирощування птиці сільськогосподарськими підприємствами збільшиться на 9,1 % проти відповідного періоду 2010 р. і складе 561,2 тис. тонн, а реалізація птиці на забій (в живій масі) зросте відповідно на 7,6 % і становитиме 523,6 тис. тонн.

Ціни реалізації окремих видів птиці та м'яса птиці в основному залежать від попиту на них та коливаються залежно від строків продажу та каналів збуту. Середня реалізаційна ціна по всіх каналах у 2009 р. становила 9608,7 грн./т, що на 2,3% більше, ніж у 2008 р. Середня ціна на птицю по каналах реалізації в січні-серпні 2010 р. збільшилася на 5,2 % проти рівня 2009 р. і становила 10130,2 грн/т. При цьому вона коливається від 9175,3 грн./т у лютому до 11152,6 грн./т у травні 2010 р.

За попередніми даними очікуємо, що на кінець 2010 р. середня ціна реалізації птиці по всіх каналах зросте на 10–15% і коливатиметься в діапазоні 11143,2–11650,0 грн/т. Найвищими будуть ціни реалізації птиці на ринку, через власні магазини, ларки і палатки та за іншими каналами.

Прогнозуємо, що у I півріччі 2011 р. середня ціна реалізації по всіх каналах зросте на 20,0 % порівняно з I півріччям 2010 р. і становитиме 11640,0 грн/т. Найвищу ціну прогнозуємо при реалізації птиці за іншими каналами (комерційним структурам і зарубіжним країнам) та переробним підприємствам.

Роздрібна ціна на м'ясо птиці на міських ринках в березні-серпні 2010 р. коливається в межах 32,88 – 37,96 грн/шт. Ріст цін у досліджуваному періоді на окремі види птиці на міських ринках зумовлений збільшенням цін на м'ясо і м'ясопродукти та зростанням рівня інфляції. Основною причиною росту цін на м'ясо птиці є суттєве подорожчання зернових культур, які є основними кормами для птиці.

Очікуємо, у IV кварталі 2010 р. на міських ринках і в торговельній мережі збережеться тенденція росту цін на м'ясо птиці та окремі її види, в межах 5-10 %. Прогнозуємо, що у I кварталі 2011 р. і I півріччі 2011 р. на міських ринках і в торговельній мережі триватиме ріст цін в межах 5-9% на м'ясо птиці і окремі її види

Висновки. Дороге вітчизняне м'ясо чи дешевший, проте не завжди якісний імпорту — перед такою проблемою нині опинились українські державні службовці. З одного боку, угода з СОТ змушує Україну імпортувати європейські м'ясні продукти. Останні, звичайно, дешевші за вітчизняні, тож збивають ціну на українському ринку, змушуючи вітчизняних виробників працювати у збиток.

За співвідношенням ціни та якості і враховуючи купівельну спроможність населення України м'ясо птиці, завжди займало провідні позиції. Однак в агропромисловому виробництві України галузь птахівництва залишається проблемною, хоча в той же час стрімко розвивається. Як наслідок, займатись виробництвом м'яса в Україні стає все менш вигідно і підприємства поступово від нього відмовляються, ставлячи країну в залежність від імпорту.

Створити сприятливі умови для підвищення ефективності птахівництва в цілому, забезпечити населення високоякісними продуктами харчування, витримати значну конкуренцію на внутрішньому ринку і знайти шляхи виходу на зовнішній ринок — це далеко не весь перелік проблем, які стоять перед галуззю та наукою на сучасному етапі розвитку і потребують подальших досліджень та негайного вирішення.

Література.

1. Саблук П.Т., Карич Д.Я., Коваленко Ю.С. Основи організації сільськогосподарського ринку. — К.: ІАЕ УААН, 2002. — 190 с.
2. Саблук П.Т., Калісв Г.А. Світове та регіональне виробництво аграрної продукції. — К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2008. — 208 с.
3. Ціноутворення та ринкова інфраструктура / П.Т. Саблук, О.М. Шпичак, та ін. // Наукові основи агропромислового виробництва в зоні Лісостепу України / Редкол.: М.В. Зубець (голова) та ін. — К.: Логос, 2004. — Розд. 9.— С. 639-679.
4. Ярошенко Ф.О. Птахівництво України: стан, проблеми і перспектива розвитку. — К.: Аграрна наука, 2004. — 502 с.